

Nr 313

Av herr **Håstad m. fl.**, om avskaffande av terminsavgifterna vid
Stockholms högskola.

Då styrelsen för Stockholms högskola år 1948 för första gången framlade förslag till stat i enlighet med bestämmelserna i det avtal som enligt beslut av 1948 års riksdag träffats mellan staten, Stockholms stad och Stockholms högskola för att trygga högskolans framtida ställning, betonade styrelsen önskvärdheten av att terminsavgifterna för de studerande borttoges. Styrelsen ansåg sig emellertid icke då kunna framlägga förslag därom. Ledamoten, borgarrådet Tomson antecknade till styrelsens protokoll skiljaktig mening och anförde, att det vid avtalsuppgörelsen framstätt som ett väsentligt intresse, att de studerande ej i fortsättningen skulle betungas med avgifter för undervisningen. Detta önskemål borde enligt hans mening ej stå tillbaka för övriga erforderliga åtgärder.

Efter motioner i ärendet vid 1949 års riksdag framhöll statsutskottet önskvärdheten av att terminsavgifterna upphörde. Utskottet utgick ifrån att Kungl. Maj:t hade sin uppmärksamhet på nämnda spörsmål och efter närmare utredning, så snart den ekonomiska situationen det medgäve, skulle framlägga förslag om terminsavgifternas borttagande. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag att icke bevilja medel för möjliggörande av terminsavgifternas upphörande.

Sedan förslag framlagts av Kungl. Maj:t nedsattes terminsavgifterna år 1951 till 30 kronor för samtliga studerande; tidigare hade avgifterna varit 100 kronor eller något därutöver, beroende på fakultetstillhörighet. Departementschefen förklarade i anslutning härtill, att han delade en från studenthåll tidigare framförd mening, att en mindre, formell avgift vore behövlig av organisatoriska skäl. Det bleve eljest nära nog ogörligt att vid en högskola i en storstad avgränsa högskolans ordinarie elever från tillfälliga åhörare och intresserade.

I framställningar som högskolans studentkår i skilda sammanhang riktat till statsmakterna har uttalats, att man på studenthåll icke önskade, att avskaffandet av avgifterna skulle konkurrera med högskolans övriga anslagsbehov. Ett eventuellt avskaffande borde ses som en fristående fråga, närmast av social natur, som hörde samman med undanröjandet av de ekonomiska utbildningshindren och icke inkräktade på högskolans anslagsbehov i övrigt.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1955/56 har styrelsen för Stockholms högskola ånyo tagit upp frågan om avgifternas avskaffande. Styrelsen har härvid anfört bland annat, att den synpunkt om bibehållande av organisatoriska skäl av en mindre, formell avgift, som framfördes av departementschefen då avgifterna vid högskolan nedsattes år 1951, tydligtvis icke tillmätts betydelse då riksdagen år 1954 fattade beslut om avskaffande av terminsavgifterna vid universitetet i storstaden Göteborg, och att den därför knappast torde kunna åberopas som skäl för bibehållande av avgifterna i Stockholm. — I årets statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, förklarar sig departementschefen icke vara beredd att förorda någon ändring i fråga om avgifterna för de studerande vid högskolan.

Enligt vår mening är det viktigt, att den principiella linjen fasthålls, att de högre studierna ej böra försvåras genom avgifter, och vi vilja härvid särskilt understryka, att ett avskaffande av terminsavgifterna vid Stockholms högskola bör ses som en fristående fråga av social natur och icke bedömas tillsammans med frågan om förstärkning av högskolans undervisningsresurser. Det kan visserligen sägas, att avgifterna till högskolan för de studerande numera äro tämligen låga, tillsammans 60 kronor per läsår, vartill komma avgifterna till studentkåren och vederbörande fakultetsförening, utgörande 58 eller 60 kronor, beroende på fakultetstillhörighet. Vi vilja emellertid framhålla, att även en sådan avgift till högskolan med hänsyn till de höga levnadskostnaderna i Stockholm kan medföra svårigheter för de studerande. I ogynnsam riktning verkar likaså det förhållandet att terminsavgift för närvarande måste erläggas, även om blott en ringa del av terminen ägnas åt studier och tentamina. Detta är en allvarlig olägenhet särskilt för de studerande, vilka till följd av förvärvsarbete icke kunna utnyttja studietiderna. Det bör i detta sammanhang framhållas, att förvärvsarbete som form för studiefinansiering är betydligt vanligare vid högskolan än vid universiteten.

Enligt vad vi inhämtat ha de organisatoriska skäl som tidigare kunnat tala för bibehållande av en mindre, formell avgift numera ej någon giltighet, sedan en omläggning av högskolans och studentkårens registreringsarbete och avgiftsuppbörd företagits, vilken inneburit bland annat ändrade former för erläggande av kår- och fakultetsföreningsavgifter, med därav följande effektivare kontroll, och för lämnande av kataloguppgifter. Det synes oss därför angeläget, att de studerande vid högskolan snarast erhålla likställighet i berörda avseende med de studerande vid universiteten och sålunda befrias från skyldigheten att erlägga undervisningsavgifter.

I det av departementschefen uppgjorda förslaget till huvudstat för Stockholms högskola redovisas på inkomstsidan avgifter från de studerande med 190 000 kronor, med vilken summa sålunda de av departementschefen beräknade anslagsbehoven om 6 738 000 kronor skulle behöva utökas vid slopande av terminsavgifterna.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte dels besluta avskaffa terminsavgifterna för de studerande vid Stockholms högskola från och med budgetåret 1955/56, dels anvisa som Bidrag till Stockholms högskola för budgetåret 1955/56 ett förslagsanslag om 6 928 000 kronor, eller, därest denna hemställan ej skulle vinna bifall, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till nästa års riksdag om avskaffande av terminsavgifterna för de studerande vid Stockholms högskola.

Stockholm i januari 1955

Frans Severin
i Stockholm

Henrik Munktell

Elis Håstad
Bertil von Friesen

Nr 314

Av herrar **Lundberg** och **Hallén**, om utredning av högskolornas organisatoriska ställning, m. m.

(Lika lydande med motion nr 341 i Första kammaren.)

Stockholm den 26 januari 1955

John Lundberg

Harald Hallén